

Mevr. Riek Swijtink-Stronks

(geb. 12-09-1931)

(Zij woonde vroeger aan het Kleuverspad, over de spoorbaan, de eerste woning links, waar nu Familie Saris woont.

Later is zij in gaan wonen op 'Beekhof', aan de Stationsweg, waar nu de Familie Mateman woont. Nu woont zij in de Servatiusstraat te Aalten).

Riek vertelt:

'Ik bunnne op de welt e'kommene op 12-09-1931, op Haort 10a.

Ne gebeurtenisse waor ik nog geregeld an terugge denke, is dat mien breur Arie deur de Nederlandse politie, van de Kuinder uut Brevoort en een NSB'er, uut huus is e'haald. He was fietsenmaker in Miste.

Den politieman deg dat wi'j gewaarschuwd wâzzen, maor wi'j wisten van niks. Hef ne nachte in de kazerne in Aalten e'west en ton deur naor een kamp bi'j Emmen. Van daor richting Hamburg, waor at he warken mos in ne fabriek. De baas van de fabriek was ne goeien keerl. Arie had thuus een maagzweer e'had en nog neet weer helemoals bêter en deur de koolsoep daor, ging ut neet good. He mog van de baas 2 wêken neet warken en... good eten. Ton was he d'r boven op.

Nao een jaor kwam he thuus met verlof. Helemoals onverwacht.

Moder zei: "I'j gaot toch neet terugge?" Maor Arie zei: "As ik neet wearkomme, scheidt ze ne vrouwe en eure kinder dood.

Ik gao waerumme".

Ton he waer op de fabriek kwam, kwammen zee vraogen wel of t'r met de hand melken kon. En dat kon Arie. Ton is 'e bi'j ne boer e'kommene en daor hef he ut heel good e'had.

't Letste jaor van de oorlog was, at de vleeptuge vlogen, wal spannend. Dan most i'j dekking zeuken, want as de "Vrolijke acht, komt dag en nacht" over vloggen, vloog i'j naor binnen. (zo neumen wi'j de vleeptuge, umdat ze altied met z'n achten waar'n). Ok moste wi'j de klêre zo leggen, dat i'j ze blindelings an konn'n trekken. Ik slêpe bi'j oma en dee most dan ok vlot in de klêre, maor ze warken neet met. "Zo'n old mense, dee dôt ze neet wat, laot mi'j maor liggen " zei ze dan.

En ok dat alles verduusterd was en da'j neet an vrömden wat vertellen mos over thuus! En in september 1944 was ik met moder op 't land aerpels leazen.

Daor kwammen de "Vrolijke acht" weer an vlegen.

Moder zegt: "Wat do'w, in de buskes gaon zitten of heb i'j ne zakdook bi'j ow"?

Ik had ne zakdook in de tesse en toon gingen wi'j zwaaien naor de vleegtuge en zi'j zwaaien terugge. Ze schommelden hên en weer!

Op 29 maart 1945 reed ne Engelsen verkenner ovver de Stationsweg. Den reed via 't Kleuverspad, langs 'te Paske' en de Heijinkdiek naor de Haortseweg. De bevri'jding was begonne'ne!!!

Op 'Goede Vri'jdag', 30 maart, kwam ne Duutsen soldaote ovver ut land met ne mitrailleur. Zat dat ding bi'j ne boom en ging d'r bi'j zitten. Moder en ome Stronks schrokken, want dan zolle wi'j in het schootsveld liggen. Ome ging naor ut kippenhok en pakke zich de pette vol met eier en den naor den soldaote. Den hef de eier an e' nommene en is weg 'e gaone.

's Aovonds was bi'j ons ut lecht al uut, maor bi'j oom en tante nog neet .

Daor kwam ne Duutsen soldaote met wat van dee jonge jonges van 17 of 18 jaor binnen vallen, veur onderdak. Tante kwam bi'j moder um te vraogen of ze effen helpen wol ne paar snêe brood te smeer'n.

Moder d'r hen. De jongens velen gewoon in slaop op de grond.

Ome zeg teggen den commandant: "De Tommies bunt hier vandâge ok ovver de weg e'kommen!" Den keerl schruk zo, dat e'hals ovverkop opsprunk en alles wakker mek en de deure uutolug.

Den andere morgen ston d'r ne Engelsen auto met mitrailleur bi'j Eskes in de buurte. Daor stonden gevangen soldaote met de hende achter 't heufd. Arie Stronks, de buurjongen, en breur Jan en ikke d'r hen.

De jongens hadden bi'j Eskes in de schoppe zêten.

Ton ene van de Engelsen 't mitrailleur op de jongens richtte, bun ik d'r veur e' sprongen:" Neet doon ,neet doon"!!

Maor dat was neet de bedoeling. Wi'j word'n gesommeerd um weg te goan, waornao dee jonges in ne wagen werd'n 'e laden en weg 'e voerd.

De Engelse soldaoten kwammen toon van Dinxper, dee kante.

En bi'j uns vanaf de Walfortlane en de Spoordiek. Wi'j wisten dazze kwammen deur de verkenners, dee wi'j hadden é zêne daags d'r veur.

Maor wat wisse wi'j as blagen d'r wieter van af? Daor worden met uns neet ovver e' praot!

Wi'j waarn 'gewoon' thuus. Wi'j waarn an 't spöllen en mosten moder helpen.

Ton wi'j bevri'jd wâân, wazzen d'r ome en tante Stronks met Arie, de zûnne, vader en moder en opoe Stronks, breurs Jan en Ab en ik.

En ok nog ne familie Spruijt uut Rotterdam met ne jonge van 3 of 4 jaor.

Heb mi'j vake af e'vraogd, waar de leu toch allemaole hef é slaopene.

Iedereene was heel bli'j. Wel ne fietse had, ging op de fietse naor Aalten.

Ne vlagge hadde wi'j neet, wal surrogaat koffie met eigen gebakken cake. En wi'j hebt ut Wilhelmus uut volle borst é zongen.

In den oorlogstied was 't contact met de buur'n good!

Wi'j wônnten in bi'j tante en ome Stronks en Arie, de zûnne.

En daor was ne hechten band. Ok met de familie Luiten en Schoppers was ut contact good. Wi'j gingen samen naor schole, met Riek, Henk en Willie Schoppers,.... as d'r schole wás!

Ik wet neet of vader en moder völle de buurte in gingen, maor wi'j spöl-len altied met de kinder van Schoppers. As de bêke neet te hoge was, spronge wi'j d'r ovver of d'r in. Of wi'j gingen naor ome Jan en tante Leide Hoens.

Wi'j, as kinder, hadden dagelijks contact, maor vader en moder neet .

Wal met ome en tante, maor neet met de andere buur'n.

D'r was neet ne speciale gebeurtenisse veur neudig.

Contact was d'r gewoon, maor ze vertelden ok neet alles, heur!

Veur mi'j betekende 'vri'j zijn' toon, dat moder zeek werd van alle spanningen.

Ik mos thuus zorgen veur 't huushollen. Den ander'n mosten geld verdienen, want d'r was niks. Miene zussen Deli en Dien mosten weer 'in betrekking' en de jonges wear an't wark. Jan naor 'Luimes en Wiggers', Arie en Henk fietsen maken en Wim naor de textielfabriek.

't Hoofd van de schole kwam nog wal praoten, maor ik stonne an de wasse en hadde gin tied. In dat jaor word'n ik 14 jaor en bun neet meer naor schole west. Ik hebbe ut leaven e'leerd!

Wanneer ik terugge denke an de bevro'jding, is dat veural in dizzen tied. In 't veurjaor. Maor ok zo wal ens, as ik d'r rondfietse of as vleeptuge oover vleept, zoas eerder dee straaljagers of vrachtoeeltuge, dee bromt zo.

Nao de bevro'jding ging iederene weer an't wark; de draod werd weer op 'e pakt deur den older'n, maor wi'j vonne ut soms saai. Daor gebeur'n neet zo völle spannende dinge meer.

Naor de Kerke gaon of sowieso de kerke had veur ons toon neet zovölle betekenis. Wi'j bēden en danken met 't etten en vader las uut den Biebel, maor naor kerke ging wi'j den eerste tied neet. Schone hadde wi'j neet en op klompen ging wi'j neet.

Ok vervoer was ne probleem. Later krēgge wi'j ne fietse en schone. Ton ging wi'j naor de kerke.

Ik wol nog wal wat kwiet,....
waor zal ik beginn'n?

Begin maert 1945 mos ik met breur Jan en buurjongen Arie brood haal'n in Bredevoort bi'j bakker Helmink op de markt. Ok ton kwammen de vleeptuge oover en maeken 'n duukvlucht en begonnen te scheten. Met z'n allen de graven an in umme dekking te zeuken. Ze vloggen weg en wi'j weer uut de graven naor Brēvoort. Op de weg terugge zagge wi'j de grote gaete in de weg van de kōgels, waor ze neer e'komm'n waan.

Maor jao, nao de bevro'jding ging wi'j weer an 't wark, een dienstje bi'j 't Heem' veur Dien, Deli naor Alphen a/d Rijn in un betrekking, want ze had verkering met ne onderduiker, Henk Bossemijer, den bakker was en den ging terugge naor daor.

De jongens Wim en Henk ging naor de fabriek en fietse maken,
Jan naor 'Luimes en Wiggers': timmer'n en Arie kwam weer thuus en was weer fietsenmaker in Miste.

Arie wasse met Canadezen en Engelsen terug e' komm'n liften via Limburg. Onderweg slaopen, waor ut kon: in ne heuij barg of onder ne brugge. Maor dichte bi'j huus was e ne kēre nat e'wordene. An ne draod bi'j ne boer hadde klēre hangen en daor hef e ziene natte klaere wisselt veur dreuge. Nao ne maond of 2 hef Arie vader verteld, wat e had e'doone, maor vader zei: "David nam ok de heilige toonbroden uut den tempel".
Klaor! D'r is nooit meer kwaod oover e'proat.

En noe in 2020?

Ik veule mi'j no 'vri'j' in mien doon en laoten en stuur mi'j neet aan alles.
Wi'j hebt ut good!'

(Een bijdrage van Ineke Nagel.)